๑๒๐ ปี
ชาตกาล
พุทธทาสภิกขุ

ฉบับสมบูรณ์

ตัวกู-ของกู

พุทธทาส อินฺทปญฺโญ

ตัวกู - ของกู

ฉบับสมบูรณ์

คลิกสั่งซื้อได้ที่นี่ @booktime

สุขภาพใจ

ตัวกู - ของกู

พุทธทาสภิกขุ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ตุลาคม ๒๕๖๙
จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ
คณะที่ปรึกษา : คณิต นนทเปารยะ สงวนศรี ตรีเทพประติมา
ประธานกรรมการบริหาร : บัญชา เฉลิมชัยกิจ
บรรณาธิการบริหาร : วรุตม์ ทองเชื้อ
บรรณาธิการ : วรุตม์ ทองเชื้อ
ปก : รุ่งฤทัย ศรีสุข
ศิลปกรรม : รุ่งฤทัย ศรีสุข
ฝ่ายบริหารงานพิมพ์ : สุรินทร์ บูระณา
ฝ่ายการตลาด : อัคคณัฐ ชุมนุม
ฝ่ายขาย : มนัญชยา ศิริวงษ์ อุดร ปัญญาชัย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
พุทธทาสภิกขุ
ตัวกู - ของกู ฉบับสมบูรณ์ (ปกอ่อน). --กรุงเทพฯ : บุ๊ค ไทม์, 2569.
464 หน้า

1. พุทธศาสนา -- คำสั่งสอน. I ชื่อเรื่อง.
294.34
ISBN 978-616-14-0774-2

จัดจำหน่าย : บริษัท บุ๊ค ไทม์ จำกัด
๒๑๔ หมู่ ๑๐ ถ.พระราม ๒ ซอย ๓๘
แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑, ๐-๒๔๑๕-๖๕๐๗
โทรสาร ๐-๒๔๑๖-๗๗๔๔
www.booktime.co.th

คำนำสำนักพิมพ์

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ นับเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของพุทธทาสภิกขุ ปราชญ์เมธีทางพระพุทธศาสนา ชาวไชยา สุราษฎร์ธานี ผู้ก่อตั้งสวนโมกขพลาราม และเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้สาธุชนประชาชนจำนวนมากได้เข้าถึงเข้าใจในพระพุทธศาสนาแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติให้ชีวิตสงบเย็นเป็นประโยชน์เป็นจำนวนมาก ใช่แต่ชาวไทยเท่านั้นที่จะยกย่องเชิดชูท่านเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นผู้ชี้ทางสว่างให้สังคมไทยและสังคมโลก ไม่เว้นชาติภาษา และเผ่าพันธุ์ องค์การยูเนสโก แห่งสหประชาชาติ ยังได้ยกย่องท่าน **เป็นบุคคลสำคัญของโลก** ประจำปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๐ ในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาลของท่าน สำนักพิมพ์สุขภาพใจขอร่วมเฉลิมฉลองแบบไม่เน้นการยกย่องเชิดชูบุคคล แต่เน้นไปที่ "ปณิธาน, คำสอนและหัวข้อธรรม" เป็นหลัก หนังสือ"ตัวกู - ของกู" ซึ่งเป็นหนังสือเล่มหลักๆ ของท่าน จึงได้มีการนำมาจัดพิมพ์อีกครั้ง

"ตัวกู - ของกู" ท่านอาจารย์พุทธทาสบรรยายไว้ระหว่าง ๕ สิงหาคม - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๔ รวม ๓๗ หัวข้อ ใน ๓๗ ครั้ง

เนื้อหาที่บรรยายสามารถจัดกลุ่มได้ ๖ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วยบทที่ ๑-๓ กล่าวถึงสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความเข้าใจผิดต่อหลักพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนชาวไทยทั่วไปและชาวต่างชาติ

ส่วนที่ ๒ ประกอบด้วยบทที่ ๔-๖ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของพุทธศาสนา, ลักษณะสากลของสุญญตา และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับศาสนาที่แยกกันไม่ออก

ส่วนที่ ๓ ประกอบด้วยบทที่ ๗-๙ กล่าวถึงคำสอนที่เป็นแก่นแท้ของพุทธศาสนาและวิธีเตรียมใจเพื่อปฏิบัติการละกิเลส

ส่วนที่ ๔ ประกอบด้วยบทที่ ๑๐-๑๗ กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิด "ตัวกู-ของกู" และภาพรวมของกิเลสตัวนี้

ส่วนที่ ๕ ประกอบด้วยบทที่ ๑๘-๓๗ กล่าวถึงขั้นตอน และลักษณะการดับของกิเลส ๑๐ ประการที่มีตัวกูเป็นผู้กำกับ ซึ่งแต่ละตัวที่ดับได้จะสะท้อนให้เห็นภาวะของพระอริยบุคคลนับแต่พระโสดาบันกระทั่งถึงพระอรหันต์, ลักษณะการดับ "ตัวกู-ของกู" ที่อยู่ในรูปของกิเลสที่เกิดขึ้นบ่อยในชีวิตประจำวัน ๑๖ ประการ และหลักการปฏิบัติวิปัสสนาแบบอานาปานสติ ที่เจ้าชายสิทธัตถะใช้ฝึกตน จนได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชนิดที่ใครๆ ก็สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

แม้นับจากกาลที่บรรยายถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๔ ทศวรรษแล้ว ทั้งหนังสือเล่มนี้ได้ถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่แล้วนับครั้งไม่ถ้วน แต่ความต้องการหนังสือนี้ก็ยังคงมีอยู่อย่างมากมาย เพราะได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเนื้อหาในเล่มยังคงเป็นปัจจุบัน เหมาะสม และสอดคล้องกับยุคสมัยอยู่เสมอ ยิ่งมีการพัฒนาวัตถุให้เป็นที่ล่อใจคนมากเท่าใด "ตัวกู-ของกู" ก็ยิ่งมีความจำเป็นต่อโลกมากขึ้นเท่านั้น

คำบรรยายทั้ง ๓๗ หัวข้อในหนังสือเล่มนี้ อาจกล่าวได้ว่ามิใช่ขนมหวานที่ทำให้คนกินพึงใจ(แต่ไม่ทันไรก็ฟันผุ) แต่หากเสมือนยาขมที่สามารถใช้ระงับสรรพโรคได้ในทุกสถานการณ์ เป็นคำบรรยายหลักคำสอนทางพุทธศาสนาแบบบูรณาการที่เน้นวิธีการละกิเลสของคนเป็นศูนย์กลางในการบรรยาย นับเป็นหนังสือที่ผู้อ่านจะได้ประโยชน์แก่ตัวเองมากที่สุดเล่มหนึ่ง

สิ่งสำคัญที่ผู้อ่านจะได้จากหนังสือเล่มนี้อย่างชัดเจนก็คือวิธีการค้นหาและพัฒนาตนที่ผ่านกระบวนการทดสอบว่าได้ผลดีจริงมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน

มีหลายคนกล่าวว่า คำบรรยายของท่านอาจารย์พุทธทาสมีลักษณะเหมือนการ "ตีแสกหน้า" หรือ "จี้ไปที่กลางใจ" คำพูดเหล่านั้นสามารถพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนจาก "ตัวกู-ของกู" เล่มนี้.

สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

พฤศจิกายน ๒๕๔๘

สารบาญ

๑. ชาวต่างประเทศของพุทธศาสนา ๗
๒. ลักษณะของการถือผิดจากหลักพุทธศาสนา ๑๗
๓. พุทธศาสนาเหมาะกับทุกชีวิตในโลก ๒๙
๔. การมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องเป็นทุกข์ ๓๙
๕. หลักสุญญตาเกื้อกูลแก่คนทุกชั้น ๔๙
๖. ความเกี่ยวข้องของคนกับศาสนา ๖๑
๗. หลักของการวางใจต่อพุทธศาสนา ๗๓
๘. หลักของการเตรียมใจเพื่อต่อสู้กับกิเลส ๘๕
๙. หลักสำคัญของพุทธศาสนาคือ "ตัวกู—ของกู" ๙๗
๑๐. ความสำคัญของ "ตัวกู—ของกู" ๑๑๑
๑๑. "ตัวกู—ของกู" ขจัดปัญหาของโลก ๑๒๓
๑๒. สิ่งที่ทำให้เกิด "ตัวกู—ของกู" ๑๓๗
๑๓. การเกิดขึ้นแห่ง "ตัวกู—ของกู" ๑๔๙
๑๔. อาณาจักร "ตัวกู—ของกู (เคหสิต) ๑๖๑
๑๕. อาณาจักร "ตัวกู—ของกู" (เนกขัมมสิต) . . . ๑๗๗
๑๖. "ตัวกู—ของกู" ที่เนื่องด้วยกาม ๑๘๙
๑๗. "ตัวกู—ของกู" ที่เนื่องด้วยภพ ๒๐๑
๑๘. ลักษณะของการดับ "ตัวกู—ของกู" ๒๑๕
๑๙. สิ่งที่ปรากฏแทน "ตัวกู—ของกู" ๒๒๗
๒๐. การดับ "ตัวกู—ของกู" ในรูปของ
"สักกายทิฏฐิ" ๒๓๙

๒๑. การดับ "ตัวกู–ของกู" ในรูปของ "วิจิกิจฉา" ๒๕๑
๒๒. การดับ "ตัวกู–ของกู" ในรูปของ "สีลัพพตปรามาส" ๒๖๑
๒๓. ลักษณะของพระโสดาบัน ๒๗๓
๒๔. ลักษณะของพระสกิทาคามี ๒๘๕
๒๕. ลักษณะของพระอนาคามี ๒๙๕
๒๖. ลักษณะของพระอรหันต์ ๓๐๙
๒๗. ลักษณะของพระอรหันต์ (ต่อ) ๓๒๓
๒๘. สุญญตาคือแดนดับ "ตัวกู–ของกู" ๓๓๓
๒๙. โลกจะงดงามเพราะหมด "ตัวกู–ของกู" ๓๔๗
๓๐. การดับในรูปของ "อุปกิเลส ๑๖" ๓๕๗
๓๑. การดับในรูปของ "อุปกิเลส ๑๖" (ต่อ) . . . ๓๗๑
๓๒. หลักของการดับ "ตัวกู–ของกู" ๓๘๓
๓๓. สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ๓๙๗
๓๔. ศีล สมาธิ ปัญญา ๔๑๑
๓๕. อานาปานสติ ๔๒๕
๓๖. ทางลัดของทุกคน! ๔๓๙
๓๗. สักแต่ว่า!! ๔๕๑

๑

ชาวต่างประเทศของพุทธศาสนา

๕ สิงหาคม ๒๕๐๔

พวกที่ถือศาสนาของตนๆ มาในลักษณะที่เรียกว่าเคร่งครัด แต่ยังไม่เข้าถึงตัวแท้แห่งศาสนาของตนก็มีอยู่ทั่วไป และมีอยู่ด้วยกันทุกศาสนา มิหนำซ้ำคนพวกนี้เองที่เป็นคนหัวดื้อถือรั้น หรืออวดดี จนกระทั่งยกตนข่มท่านในกรณีอันเกี่ยวกับศาสนา

ชาวต่างประเทศ
ของพุทธศาสนา

การบรรยายประจำวันในพรรษานี้ จะได้บรรยาย **หลักพระพุทธศาสนา** *ในลักษณะที่เห็นว่าเหมาะสม* **สำหรับผู้ที่ไม่เคยสนใจพระพุทธศาสนามาก่อน** *ซึ่งอาจจะกินความถึงทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย ที่ถือพุทธศาสนามาสักว่าพอเป็นพิธี ยังเข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนาไม่ได้.*

ในข้อแรกนี้ขอให้ตั้งข้อสังเกตว่า **พวกที่ถือศาสนาของตน ๆ มาในลักษณะที่เรียกว่าเคร่งครัด แต่ยังไม่เข้าถึงตัวแท้แห่งศาสนาของตนก็มีอยู่ทั่วไป** และมีอยู่ด้วยกันทุกศาสนา มิหนำซ้ำคนพวกนี้เองที่เป็นคนหัวดื้อถือรั้น หรืออวดดีจนกระทั่งยกตนข่มท่านในกรณีอันเกี่ยวกับศาสนา เพราะฉะนั้น แม้ว่าเขาจะได้นับถือศาสนาใดมาหลายชั่วบรรพบุรุษแล้วก็ตาม เขาก็ยังหาเข้าถึงตัวแท้แห่งศาสนาของเขาไม่ เขายังคงเป็นเหมือนชาวต่างประเทศต่อศาสนาของเขาอยู่นั่นเอง ฉะนั้น จึงจัดรวมเข้าไว้ด้วยกันในฐานะเป็นชาวต่างประเทศอีกประเภทหนึ่ง.

ผู้ที่เรียกตัวเองว่าพุทธบริษัทในประเทศไทยเรา แทบทั้งหมดก็ตกอยู่ในลักษณะเช่นนี้ ทำให้มีความรู้ในศาสนาของตัวน้อยกว่าชาวต่างประเทศหรือต่างศาสนาที่เพิ่งเข้ามาสนใจในพุทธศาสนา หรือสู้ชาวต่างประเทศเหล่านั้นไม่ได้ในบางกรณีก็ยังมี, ฉะนั้น จึงมีความเห็นว่า การบรรยายหลักพระพุทธศาสนาในลักษณะที่จะเป็นที่เข้าใจได้สำหรับชาวต่างประเทศนั้น ย่อมใช้ได้สำหรับพุทธบริษัทชาวไทยได้โดยตรง ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว และข้อนี้เป็นเครื่องยืนยันว่าเป็นสิ่งที่หมายถึงกรณีที่ยังไม่เข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนาด้วยกันทั้งสองฝ่าย และยังแถมเป็นการชี้ให้เห็นชัดลงไปว่า *การเข้ามาเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาโดยวิธีปรัมปราหรือปฏิบัติตามๆ กันมาอย่างงมงายนั้น แม้จะได้กระทำสืบๆ กันมาตั้งหลายชั่วบรรพบุรุษก็หาสามารถทำให้เข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนาได้ไม่* มีแต่จะกลายเป็นเรื้อรังหมักหมมทับถมกันมากเข้า จนกระทั่งเกิดเป็นลัทธิใหม่ๆ กันขึ้นมา ซึ่งได้เคยขนานนามลัทธิใหม่ๆ เหล่านี้ว่า **"พุทธศาสนาเนื้องอก"** ในการบรรยายตามที่ต่างๆ หลายแห่งมาแล้ว.

ข้อนี้มีผลทำให้เกิดการถอยห่างจากตัวแท้ของพุทธศาสนาออกไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเกิดการกลัวต่อการบรรลุมรรคผลและนิพพาน ซึ่งเราได้เห็นได้ยินกันอยู่ทั่วๆ ไปในหมู่พุทธบริษัทชาวไทยที่ห้ามไม่ให้พูดกันถึงเรื่องมรรคผลนิพพาน ใครขืนนำมาพูด คนนั้นจะถูกหาว่าอวดดี หรือถูกหาว่านำเอาเรื่องที่เหลือวิสัยมาพูดแล้วก็ขอร้องให้พูดกันแต่เรื่องต่ำๆ กลาย

เป็นเรื่องจริยธรรมสากลที่แม้ในศาสนาไหนก็มีด้วยกันทั้งนั้น. นี่แหละคือสถานะอันแท้จริงของการศึกษาและปฏิบัติพุทธศาสนาในประเทศไทยเรา และแม้กระทั่งในวงการของศาสนาอื่นๆ ในโลกดังที่กล่าวมาแล้ว และมีผลทำให้พุทธบริษัทชาวไทยเรากลายเป็นชาวต่างประเทศต่อศาสนาของตนไปดังนี้ จึงเห็นได้ว่าเขาควรตั้งต้นศึกษาและปฏิบัติหลักพระพุทธศาสนาของเขาขึ้นมาใหม่ ตั้งต้นแต่ขั้นทารกสอนเดินไปทีเดียว อย่ามัวหลงสำคัญผิดว่า ตนรู้พุทธศาสนาของตนดีกว่าชาวต่างประเทศไปอีกเลย.

สำหรับข้อที่ว่า **ชาวต่างประเทศ ยังเป็นชาวต่างประเทศต่อพุทธศาสนา**นั้น มีข้อเท็จจริงอยู่เป็น ๒ ประการ *พวกหนึ่งยังไม่รู้และไม่สนใจต่อพุทธศาสนา* หรือมีความสนใจแล้วแต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรดี ไม่รู้ว่าจะศึกษาที่ไหนและโดยวิธีใดจึงจะเข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนา นี้พวกหนึ่ง ส่วน*อีกพวกหนึ่งนั้นได้ลูบคลำมามากแล้ว* จนกระทั่งเป็นผู้เขียนหรือผู้แต่งตำรับตำราเกี่ยวกับพุทธศาสนามาแล้ว *หากแต่ว่า ได้ไปคว้าเอาตัวพุทธศาสนาผิดๆ หรือไปถูกแต่เพียงกระพี้ของพุทธศาสนา* หรือไปคว้าพุทธศาสนาเนื้องอกใหม่ๆ มาอวดอ้างยืนยันว่า นี่เป็นพุทธศาสนาเดิมแท้ แสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญในหลักพุทธศาสนาไปก็มี ฉะนั้นหนังสือพุทธศาสนาที่ชาวต่างประเทศเขียนขึ้นในยุคแรกๆ จึงมีสิ่งที่ยังมิใช่ตัวแท้ของพุทธศาสนารวมอยู่ด้วยถึง ๕๐-๖๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมากมายอย่างไม่น่าเชื่อ.

ทั้งนี้มิใช่เพราะเหตุอะไรอื่น แต่เป็นเพราะการกระทำของผู้ที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ แล้วนำไปปนกันยุ่งไปหมดกับลัทธิอื่นๆ ที่มีอยู่ในประเทศอินเดีย ซึ่งบางอย่างก็คล้ายคลึงกันมาก จนถึงกับผู้ที่ไม่แตกฉานเพียงพอ อาจจะนำไปสับเปลี่ยนหรือใช้แทนกันได้ทีเดียว.

นักศึกษาชาวยุโรปบางคน มีความมุ่งหมายจะศึกษาเปรียบเทียบระหว่างศาสนา เป็นทุนอยู่ในใจของตนอยู่มากเกินไป เตรียมหัวข้อสำหรับจะเปรียบเทียบมาอย่างมากมาย แล้วก็มีการเปรียบนั่นเทียบนี่ เป็นข้อๆ ไป มีอาการจับพลัดจับผลูเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของตนอยู่ทั่วไป หรือตลอดเวลาในงานที่ตนได้ทำลงไป. ข้อนี้ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้นใหม่ๆ สำหรับจะต้องโต้เถียงกันต่อไปอีก แม้กระทั่งถึงปัญหาที่ว่า พุทธศาสนาเป็นศาสนาหรือไม่ หรือว่าเป็นเพียงปรัชญา ดังนี้เป็นต้น.

อีกทางหนึ่งว่า บางพวกก็มุ่งหมายจะเปรียบเทียบกับหลักเรื่องพระเป็นเจ้า ในฐานะที่จัดให้พุทธศาสนาเป็นฝ่ายตรงกันข้าม ต่อลัทธิพระเป็นเจ้าเหล่านั้นไปเสียทั้งหมด ในที่สุดก็เกิดการกล่าวอย่างลำเอียงต่อพุทธศาสนาขึ้นมาในหนังสือเล่มนั้น. การกระทำเช่นว่านี้ เป็นการกระทำของพวกบาทหลวงที่มีใจลำเอียงต่อพุทธศาสนาอยู่ก่อนแล้วก็มี แต่เมื่อบาทหลวงผู้นั้นเป็นผู้มีชื่อเสียงและมีคนนับถือกว้างขวาง หนังสือเล่มนั้นก็กลายเป็นที่เชื่อถือของผู้อ่านไปตามๆ กัน.

เราได้พบหนังสือชนิดนี้ด้วยตนเอง พิมพ์ขึ้นเมื่อ ๔๐-๕๐ ปีมาแล้ว นี้พวกหนึ่ง.

ยังมีนักศึกษาชาวยุโรปบางพวกมีความเข้าใจผิด โดยยึดมั่นว่าพุทธศาสนาเกิดขึ้นในอินเดีย ในยุคอุปนิษัท ฉะนั้น จะต้องมีอะไรๆ ลงเป็นอันเดียวกันได้กับหลักของศาสนาใหญ่ๆ อื่นๆ แห่งยุคอุปนิษัทนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือหลักเรื่องกรรมและเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดเป็นต้น. เมื่อเขาหาความกระจ่างในเรื่องเหล่านี้ไม่ได้จากคัมภีร์ของพุทธศาสนาโดยตรง เพราะเขาศึกษาแล้วไม่เข้าใจ หรือเพราะศึกษาไม่เพียงพอก็ตาม จึงได้ไปคว้าเอาหลักเรื่องกรรมและเรื่องการเกิดใหม่ ตามหลักของลัทธิอุปนิษัทนั้นมาใส่ลงไปในพุทธศาสนาทั้งดุ้นๆ แล้วก็ให้ชื่อหนังสือเล่มนั้นว่า *"พุทธศาสนา"* หรือ *"พุทธศาสนาที่แท้จริง"* ดังนี้ เป็นต้น.

ตัวอย่างที่กล่าวนี้ นับว่าเป็น **ตัวอย่างที่สำคัญมากในการที่เกิดการจับพลัดจับผลูกันขึ้น จนกระทั่งเอาสิ่งซึ่งไม่ใช่พุทธศาสนามาเป็นพุทธศาสนา** ถ้าพูดกันถึงความเสียหาย ก็นับว่าเป็นความเสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่พุทธศาสนา ถ้าพูดกันถึงอันตราย ก็นับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่ผู้อ่าน และมันก็ได้ทำให้เพื่อนชาวยุโรปกันเองพลอยเสียเวลาไปเป็นอันมาก ด้วยการหลงเข้าใจผิดในเรื่องอันเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ตน สนใจและตั้งใจจะศึกษา ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์; ฉะนั้น ตัวอย่างที่ยกมานี้ ควรได้รับการวินิจฉัยแยกแยะให้เห็นชัดต่อไปอีก.

สำหรับ **เรื่องกรรม** นั้น หลักที่กล่าวว่า ทำดี-ได้ดี, ทำชั่ว-ได้ชั่ว, และบุคคลผู้ทำเป็นผู้ได้รับผลกรรมนั้น เป็นหลักที่มีมาก่อนพุทธกาล และมีกันทั่วไป จนแทบจะกล่าวได้ว่า มีอยู่ในทุกศาสนาใหญ่ๆ ฉะนั้น การที่จะถือเอาว่าหลักเรื่องกรรมเพียงเท่านี้ เป็นหลักของพุทธศาสนานั้น เป็นเรื่องที่น่าหัวเราะ. ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า พุทธศาสนาต้องการจะแสดงเรื่องกรรมด้วยเหมือนกัน แต่ต้องการที่จะแสดงมากไปกว่านั้น คือแสดงอย่างสมบูรณ์ถึงที่สุด ว่าผลกรรมเพียงเท่านั้น หรือตามหลักที่กล่าวนั้นเป็นเพียงมายา ยึดถือไม่ได้, และที่ยิ่งไปกว่านั้นอีก คือเราสามารถประพฤติกรรมที่ ๓ ที่สามารถลบล้างอำนาจของกรรมดี กรรมชั่ว นั้นเสียได้โดยสิ้นเชิง แล้วเป็นผู้อยู่เหนือกรรม โดยประการทั้งปวง; และการปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานนั่นแหละ คือกรรมที่ ๓ ดังที่ได้กล่าวแล้วดังนี้. ถ้ากล่าวอย่างนี้จึงจะเป็น **การกล่าวเรื่องกรรม ตามหลักแห่งพุทธศาสนาที่ถูกต้อง** เพราะว่าหลักพระพุทธศาสนาขั้นสูงสุดนั้น มีความมุ่งหมายที่จะช่วยมนุษย์ให้รอด คือให้อยู่*เหนือความที่จะต้องไปตามกรรม*, ฉะนั้น มันจึงไม่ใช่ *ลัทธิกรรมขนาดที่เด็กอมมือก็พูดได้* ว่า *ทำดี-ได้ดี, ทำชั่ว-ได้ชั่ว* ดังนี้แล้วก็หมดกัน.

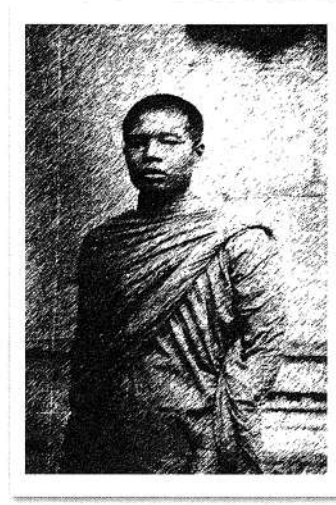
สำหรับเรื่อง **การเวียนเกิด** นั้น อาจจะกล่าวได้ว่าไม่มีในหลักของพุทธศาสนา หรือไม่ใช่หลักของพุทธศาสนา เพราะว่ามันมีคู่กันมา กับหลักเรื่องกรรมอย่างตื้นๆ ง่ายๆ ก่อนยุคอุปนิษัทไปเสียอีก. คนในยุคโน้นเชื่อและสอนกันอยู่แล้วว่าสัตว์หรือคนก็ตาม ตายแล้วเกิดใหม่ ตายแล้วเกิดใหม่เรื่อยไป

แทบจะกล่าวได้ว่าไม่มีที่สิ้นสุด เป็นตัวตนหรืออาตมันที่ถาวรเวียนว่ายตายเกิดเรื่อยไปในวัฏฏสงสาร คือในกระแสแห่งการเวียนว่ายตายเกิดนั่นเอง แล้วก็ไปมีจุดจบต่างๆ กัน ตามลัทธินั้นๆ จะบัญญัติไว้อย่างไร ทั้งนี้เพราะผลบาปผลบุญของตนนั่นเอง เป็นเหตุเป็นปัจจัย; ฉะนั้น การที่จะมากล่าวว่าพุทธศาสนามีหลักในเรื่องการเกิดใหม่ในทำนองนี้นั้น เป็นสิ่งที่น่าหัวเราะเยาะอย่างเดียวกันอีก ทั้งนี้ก็เพราะข้อเท็จจริงที่ว่าการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นการค้นพบความจริงว่า *โดยที่แท้นั้น คนหรือสัตว์ไม่ได้มีอยู่จริง* หากแต่อวิชชาและอุปาทานเกิดอยู่ในใจ ทำให้คนและสัตว์นั้น เกิดความสำคัญผิดว่าตนมีอยู่จริง แล้วก็ไปรวบรัดเอาอาการที่เรียกว่าการเกิดหรือการตายเข้ามาเป็นของตนด้วย. ข้อนี้ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นอย่างสมบูรณ์ว่า มีคน มีสัตว์ มีการเกิด การตาย มีการเวียนว่ายในการเกิดการตาย เป็นปัญหาอันใหญ่หลวงเกี่ยวกับความทุกข์ขึ้นมาดังนี้. *การประกาศพระศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นก็คือการประกาศความจริงพร้อมทั้งวิธีปฏิบัติ จนสามารถทำให้สัตว์รู้หรือเข้าถึงความจริงว่าไม่มีตัวเราหรือของเรา;* และเมื่อเป็นดังนั้น ปัญหาเรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการเวียนว่ายไปในวัฏฏสารนั้น ก็จะสิ้นสุดลงทันที.

เมื่อข้อเท็จจริงมีอยู่ดังนี้แล้ว การที่มากล่าวว่า พุทธศาสนา มีหลักเรื่องการเกิดใหม่ ในทำนองความเชื่อของลัทธิในขั้นทารกสอนเดินแห่งยุคอุปนิษัทนั้นย่อมเป็น **ความลำเอียงและเป็นความไม่ยุติธรรมต่อพุทธศาสนา หรือต่อกิจการ**

ระหว่างศาสนาเป็นอย่างยิ่ง. ชาวยุโรปเหล่านั้นใหม่เกินไป ต่อลัทธิทางจิตทางวิญญาณของอินเดีย พอมาได้ยินเข้าก็ตื่นเต้นเป็นของใหม่ แล้วเลยเหมาเอาว่า พวกอินเดียทั้งหมด มีความรู้ในเรื่องนี้ มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ตรงกันเป็นอันเดียวกันหมด แม้กระทั่งในพุทธศาสนา โดยที่เขาไม่อาจจะเข้าใจไปได้จนถึงว่าพุทธศาสนาสอนเรื่องไม่มีคน เมื่อไม่มีคนแล้ว จะมีการเกิดหรือการตาย ได้อย่างไรกัน. และนี่แหละคือปมที่เข้าใจได้ยากที่สุดของพุทธศาสนา จนถึงกับทำให้ชาวต่างประเทศเหล่านั้นเขียนข้อความซึ่งเป็นการตู่พุทธศาสนาได้เป็นเล่มๆ และให้ชื่อว่า หลักพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอยู่อย่างมากมาย ในระยะ ๒๐-๓๐ ปีมานี้ และนักเขียนเหล่านั้น จะยกเอาบทที่ชื่อว่า **กรรมและการเกิดใหม่** นั่นเองขึ้นเป็นบทเอกหรือเป็นใจความสำคัญที่สุดของพุทธศาสนา. ส่วนเรื่องความไม่มีตัวตนหรือบุคคล และวิธีปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความรู้สึกเช่นนั้น ยังไม่เป็นที่กระจ่างแก่เขา เขามักจะเว้นเสีย หรือถ้าจะกล่าวก็กล่าวอย่างอ้อมแอ้มคลุมเครือไม่เป็นที่กระจ่างได้เลย; จึงยังจะต้องจัดบุคคลประเภทนี้ หรือผู้เขียนตำราพุทธศาสนาเป็นเล่มๆ ในลักษณะเช่นนี้ ไว้ในฐานะเป็นชาวต่างประเทศต่อพุทธศาสนาไปตามเดิม.

๒.

ลักษณะของการถือผิดจากหลักพุทธศาสนา

๖ สิงหาคม ๒๕๐๔

ธรรมะที่แท้จริงนั้นถ่ายทอดกันไม่ได้ทางเสียงหรือทางตัวหนังสือ ; แต่ว่าวิธีปฏิบัติเพื่อให้ธรรมะปรากฏแก่ใจนั้น เราบอกกล่าวกันได้ทางเสียงหรือทางตัวหนังสือ.

ลักษณะของการถือผิด จากหลักพุทธศาสนา

การถือเอาหลักของพุทธศาสนาไว้อย่างผิด ๆ ย่อมทำให้ไม่เข้าถึงจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของพุทธศาสนาได้อยู่ในตัวมันเอง เพราะเมื่อถือเอาข้อใหญ่ใจความผิดเสียแล้ว จะสามารถทำให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายของพุทธศาสนาได้อย่างไร. อาการอันนี้เอง ที่นำผู้ปฏิบัติไปสู่ *สีลัพพตปรามาส ทั้งโดยทางปฏิบัติและทางหลักวิชา* ทำให้เกิดการยึดมั่นถือมั่นในแบบของการปฏิบัติต่างๆ นานากันไป ตามความคิดเห็นของตน และยึดมั่นในท่าทางของการปฏิบัตินั่นเองว่าเป็นตัวศาสนา โดยไม่ต้องทราบความมุ่งหมายอันแท้จริง.

ข้อนี้ทำให้เกิด *การปฏิบัติชนิดที่เรียกกันทั่วไปว่า* “เถรส่องบาตร” ขึ้นเป็นอันมาก กล่าวคือ การปฏิบัติชนิดที่ดูแต่ท่าทาง แล้วก็ทำตามๆ กันไป เป็นสิ่งที่น่าสมเพชอย่างยิ่ง. จะเห็นได้ง่ายๆ เช่นที่ชาวต่างประเทศผลุนผลันเข้ามาทำวิปัสสนา อย่างเอาเป็นเอาตายอยู่ในสำนักวิปัสสนาบางแห่ง

เสร็จแล้ว ก็ยังมืดมัวต่อหลักพุทธศาสนาอยู่ตามเดิม. หรืออีกทางหนึ่งก็เกิดความยึดมั่นถือมั่นสำคัญผิดอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมาอีก เนื่องด้วยการทำวิปัสสนาแบบนั้น. ถึงแม้ในหมู่ชาวไทยเรา ก็ยังมีอาการดังกล่าวนี้อยู่เหมือนกัน จนเกิดมีการยึดมั่นขึ้นในหมู่ชนเหล่านั้นแต่เพียงว่า ถ้าจะให้สำเร็จความรู้ทางพุทธศาสนา ก็ต้อง*นั่งกุฏิ* หรือที่เรียกกันว่า *นั่งทางใน* และการนั่งกุฏิหรือนั่งทางในนั้นเล่า ก็กลายเป็นเพียงแบบของกิริยาท่าทาง หรือของวิธีการคิดนึกที่วางแบบกันขึ้นไว้ อย่างตายตัว จนกระทั่งกลายเป็นเพียงพิธีรีตองไปหมดสิ้น. ข้อนี้หมายความว่า เป็นสิ่งที่ทำไปตามแบบพิธีโดยไม่ต้องทราบถึงความมุ่งหมาย; เป็นเหตุให้เกิดแบบต่างๆ ของสิ่งที่เรียกว่ากัมมัฏฐานขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งทั้งหมดนั้นไม่เคยมีในครั้งพุทธกาลเลย.

ทั้งหมดนี้รวมเรียกสั้นๆ ว่า *สีลัพพตปรามาส กล่าวคือการบำเพ็ญศีลและพรตที่ทำไปโดยไม่ทราบความมุ่งหมายก็ดี หรือถือเอาความมุ่งหมายผิดก็ดี.* สิ่งเหล่านี้มีได้ตั้งแต่ต้นจนปลาย กล่าวคือตั้งแต่การทำบุญให้ทานขึ้นไป จนถึงการรักษาศีล การถือธุดงค์ และการเจริญกัมมัฏฐานภาวนาเป็นที่สุด. พวกทายกทายิกาก็ยึดมั่นการทำบุญให้ทานแบบต่างๆ อย่างนั้นอย่างนี้ ว่าเป็นตัวพุทธศาสนา. นักปฏิบัติที่สูงขึ้นมาหน่อยก็ยึดมั่นถือมั่นศีลและวัตรที่เคร่งครัด และลึกซึ้งเข้าใจยากของตนๆ ว่า นี้เป็นตัวแท้ของพุทธศาสนา. และการยึดมั่นถือมั่นนั้นก็มีมาก จนกระทั่งดูหมิ่นผู้อื่น. ส่วนนักปฏิบัติที่สูงขึ้นไป

อีก ก็ยึดมั่นถือมั่นในแบบของกัมมัฏฐาน หรือวิธีแห่งโยคะที่แปลกๆ และทำได้ยาก มาเป็นตัวแท้ของพุทธศาสนา.

ความสำคัญผิดของบุคคลประเภทนี้มีมาก จนถึงกับไปควานเอาวิธีแห่งโยคะต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนพุทธศาสนาบ้าง นอกพุทธศาสนาแต่ในยุคเดียวกันบ้างและในยุคหลังจากพุทธกาลต่อมาบ้าง มาใส่เข้าไว้ในพุทธศาสนาของตนจนเต็มอัดไปหมด โดยที่เขาไม่ทราบความจริงว่า สิ่งเหล่านั้นไม่ใช่ตัวแท้ของพุทธศาสนา ดังนัยแห่งพระพุทธภาษิตที่ว่า *ไม่ใช่เพราะศีล หรือเพราะวัตรอันแปลกประหลาดและยึดมั่นถือมั่นเหล่านั้น ที่จะทำสัตว์ให้บริสุทธิ์จากเครื่องเศร้าหมองทั้งหลายได้* **แต่ที่แท้ต้องเป็นเพราะมีความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องของความทุกข์และเหตุให้เกิดทุกข์ ในเรื่องความดับสนิทแห่งความทุกข์และทางดำเนินให้ลุถึงความดับสนิทแห่งความทุกข์นั้น.** ข้อนี้หมายความว่าผู้ปฏิบัติจะต้องถือเอาเรื่องของความทุกข์มาเป็น **มูลฐานอันสำคัญของปัญหาที่ตนจะต้องสะสาง** หาใช่เริ่มต้นขึ้นมา ด้วยความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งแปลกประหลาด ถึงขนาดเป็นของต่างประเทศแก่ตน หรือเป็นสิ่งที่เขาเล่าลือระบือกันว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ หรือประเสริฐ ดังนี้เป็นต้นไม่.

ข้อนี้ลักษณะอย่างเดียวกันกับมูลเหตุ ที่ทำให้คนหนุ่มเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งส่วนมากเข้ามาเพราะความยึดมั่นถือมั่นอย่างใดอย่างหนึ่งต่อแบบของการบวชนั้น โดยตนเองบ้าง โดยบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา เป็นต้นบ้าง หรือ

โดยประเพณีบ้าง เหล่านี้เป็นต้น. แต่มีน้อยเหลือเกินหรือแทบจะกล่าวได้ว่าไม่มี ที่เข้ามาบวชเพราะเห็นภัยในความทุกข์อย่างถูกต้องและแท้จริง เหมือนการบวชของบุคคลในครั้งพุทธกาล เมื่อมูลเหตุอันแท้จริงมีอยู่ดังนั้นแล้ว ย่อมเป็นธรรมดาอยู่บ้าง ที่จะต้องจับฉวยเอาตัวแท้ของพุทธศาสนาไว้ในลักษณะที่ต่าง ๆ กัน.

อีกทางหนึ่ง ซึ่งค่อนข้างน่าขบขันนั้น ได้แก่ **ความยึดมั่นถือมั่นที่เดินออกไปถึงเปลือก หรือถึงกระพี้ของพุทธศาสนา.** ชาวยุโรปบางคนที่ได้รับยกย่องว่า เป็นศาสตราจารย์ทางฝ่ายพุทธศาสนา มีการยืนยันว่าเขาเป็นพุทธบริษัทที่แท้จริง เพราะเขาเป็นนักเสพผัก (Vegetarian) หรือพวกถือมังสวิรัติ; และเขาเสียใจที่ภรรยาของเขาเป็นพุทธบริษัทไม่ได้ ตรงที่ไม่สามารถเป็นนักเสพผักได้นั่นเอง. นึกดูก็น่าสมเพชและมิหนำซ้ำจะเป็นที่น่าหัวเราะเยาะของพวกอาซิ้มตามโรงเจ เพราะอาซิ้มเหล่านั้น นอกจากจะไม่รับประทานเนื้อสัตว์แล้วยังเว้นผักที่มีรสจัดหรือกลิ่นแรงอีกมากมายหลายชนิด และบริโภคแต่ผักที่ต้มหรือดองแล้วเป็นส่วนใหญ่. ส่วนพวก Vegetarian นั้นไม่กินเนื้อสัตว์ก็จริง แต่ยังกินไข่และกินนม และกินผักดิบผักสดทุกชนิด ดังนี้เป็นต้น ซึ่งเป็นเพราะความยึดมั่นถือมั่นในรูปหรือแบบแห่งพิธีรีตองนั้นเอง.

แม้ในหมู่ชาวไทยเรา ก็ยังมีผู้ที่อ้างว่าตนเป็นพุทธบริษัทในที่บางแห่งมีการถือเป็นหลักปฏิบัติว่า บ้านของชาวพุทธ

ต้องมีศาลพระภูมิ เป็นต้น ไว้ทำพิธีบูชา ถ้าไม่ทำอย่างนั้นก็เป็นคนนอกศาสนา. ข้อนี้เป็นเครื่องแสดงอยู่แล้วในตัวว่าบุคคลประเภทนี้ยังเข้าใจผิดต่อศาสนาของตนอยู่มากน้อยเพียงไร. ถ้าเราจะลองเปรียบเทียบกันดู ระหว่างบุคคลที่กล่าวมาแล้วนี้ กับบุคลที่ออกบวชแล้วบรรลุพระอรหันต์ในครั้งพุทธกาล เราก็จะเห็นได้ว่า พุทธศาสนาของท่านเหล่าโน้นปราศจากแบบหรือพิธีโดยสิ้นเชิง มีแต่ความจริงที่เข้าถึงแล้ว. ส่วนพุทธศาสนาของคนในยุคนี้ มีแต่แบบหรือพิธี และวัตถุที่ศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นเอง และไม่ยกเว้นแม้แต่พุทธบริษัทชาวต่างประเทศ ที่ยังไม่เข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนา.

อีกทางหนึ่งนั้น ในครั้งพุทธกาล ไม่มี**ปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับพระคัมภีร์หรือตำรับตำราอันแสนจะมากมายของพุทธศาสนา** ข้อนี้ได้แก่การที่มีบุคคลทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทยเราบางพวก มีความยึดมั่นถือมั่นว่า เขาจะเข้าถึงพุทธศาสนาได้ ก็แต่โดยทางทำตนให้เป็นผู้แตกฉานในคัมภีร์เหล่านั้นเท่านั้น. บางคนมีเหตุผลมาอ้างอย่างมากมาย ซึ่งสรุปรวมเป็นใจความได้ว่า เวลาล่วงมาแล้วตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปี สิ่งต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปมาก เราจะต้องศึกษาเอาจากคัมภีร์ทั้งหมดเพื่อให้ทราบว่าพุทธศาสนาเดิมแท้แห่งครั้งกระโน้นนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งก็นับว่าน่าฟังอยู่มาก. โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้อยู่ในเหตุผล และเชื่อยาก ก็ยิ่งมีความยึดมั่นถือมั่นในหลักการข้อนี้มากขึ้นไปอีก. เขาคิดว่าเขาจะต้องอ่านพระไตรปิฎกทั้งหมดด้วยตนเอง แล้วประมวลหลัก

เกณฑ์ต่างๆ ออกมาด้วยตนเอง เพราะเขาไม่ไว้ใจในความรู้ความสามารถของนักศึกษา หรือพุทธบริษัทชาวเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือฆราวาส ดังนี้ก็มี. แม้ในหมู่ชนชาวไทยเราที่มีความเชื่อและความยึดถืออย่างเดียวกันนี้ก็ยังมี.

ฉะนั้น เป็นอันกล่าวได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาพระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่นๆ ที่เนื่องกัน นั่นก็เป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่ง หรือถึงกับกลายเป็นอุปสรรคไปในที่สุด. เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเรื่องนี้อยู่ที่เราจะต้องทราบความพอเหมาะพอดีของการศึกษา หรือสิ่งที่เราจะต้องศึกษา. *การที่จะพูดว่าไม่ต้องศึกษาเสียเลยนั้นไม่ถูก หรือไม่ถูกแน่* แต่**การที่จะพูดว่าต้องศึกษาพระคัมภีร์เสียให้หมดแล้วจึงจะรู้พุทธศาสนานั้นยิ่งไม่ถูกมากขึ้นไปอีก หรือไม่ถูกเอาเสียเลยทีเดียว.** ความจริงข้อนี้มีอยู่ว่า **ธรรมะที่แท้จริงนั้นถ่ายทอดกันไม่ได้ทางเสียงหรือทางตัวหนังสือ;** แต่ว่าวิธีปฏิบัติเพื่อให้ธรรมะปรากฏแก่ใจนั้นเราบอกกล่าวกันได้ทางเสียงหรือทางตัวหนังสือ. แต่มันมีข้อเท็จจริงที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นอีกคือ ข้อที่ว่า *ถ้าจิตใจของเขาเหล่านั้นไม่อยู่ในฐานะที่จะรู้จัก หรือเข้าใจอย่างซึมซาบต่อสิ่งที่เรียกว่าความทุกข์แล้ว แม้จะมีการถ่ายทอดกันทางเสียงหรือตัวหนังสือให้มากมายสักเท่าไร เขาก็หาอาจจะถือเอาได้ไม่.* ยิ่งเมื่อไป **ยึดมั่นที่เสียงหรือตัวหนังสือ** เข้าด้วยแล้ว ก็จะยิ่งกลายเป็นอุปสรรคต่อการที่จะเข้าใจพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นไปอีก จนกระทั่งกลายเป็นผู้เมาหนังสือหรือตำรา มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด เพราะปริยัติได้กลายเป็นงูพิษ ดังที่ได้ตรัสไว้ใน

บาลี “อลคัททูปมสูตร” นั่นเอง. ชาวต่างประเทศที่มีมันสมองดีได้กลายเป็นนักปริยัติประเภทนี้ไปเสียมากต่อมาก อย่างที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ ฉะนั้น จึงไม่จำเป็นจะต้องกล่าวถึงนักศึกษาชาวไทยเรา ที่จำเจอยู่กับการเรียนปริยัติธรรม เพื่อผลประโยชน์ทางวัตถุกันจนเป็นของธรรมดาไปเสียแล้ว.

เราไม่จำเป็นจะต้องศึกษา เรื่องราวทางปริยัติอย่างมากมาย เพราะเหตุว่า คัมภีร์เหล่านั้นเป็นที่รวมแห่งเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมด หลายประเภท หลายแขนง หลายทิศหลายทางด้วยกัน ในบรรดาเรื่องตั้งหลายสิบเรื่องนั้นมีเรื่องที่เราควรขวนขวายให้รู้เพียงเรื่องเดียว คือ *เรื่องความดับทุกข์โดยแท้จริง* นั้นอย่างไร. หรืออย่างมากที่สุดก็ควรขยายออกเพียง ๒ เรื่อง คือ *เรื่องความทุกข์อันแท้จริง พร้อมทั้งต้นเหตุอันแท้จริงของมัน* นี้เรื่องหนึ่ง; อีกเรื่องหนึ่งก็คือ เรื่องตรงกันข้าม กล่าวคือ *ความมีขึ้นไม่ได้แห่งความทุกข์นั้น พร้อมทั้งวิธีทำเพื่อให้เป็นเช่นนั้นได้จริง* ถ้าผู้ใด**สนใจเฉพาะประเด็นที่สำคัญเพียง ๒ ประเด็น** เท่านี้แล้ว ชั่วเวลาไม่กี่มากน้อย เขาก็จะเป็นผู้ถึงที่สุดแห่งปริยัติอันกว้างขวาง คือสามารถเข้าถึงหัวใจของปริยัติในลักษณะที่เพียงพอสำหรับจะนำไปปฏิบัติให้ถึงที่สุดได้.

เราต้องไม่ลืมว่าในครั้งพุทธกาลโน้น การศึกษาปริยัติในลักษณะที่กล่าวนี้ เขาใช้เวลากันไม่กี่นาที หรือไม่กี่วัน คือ *ชั่วเวลาที่พระพุทธองค์ทรงซักไซร้สอบถาม แล้วทรงชี้แจงข้อธรรมะซึ่งถูกตรงกับความต้องการแห่งจิตใจของเขา* เขาก็

สามารถบรรลุธรรมะอันเป็นตัวแท้ของพุทธศาสนาได้ในที่นั้นนั่นเอง หรือในที่เฉพาะพระพักตร์พระพุทธเจ้านั่นเอง. คนเป็นอันมากจะแย้งว่า นั่นมันเป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าท่านทรงทำเองและเป็นเรื่องในยุคโน้นจะนำมาใช้ในยุคนี้อย่างไรได้. คำแย้งข้อนี้ นับว่ามีส่วนถูกอยู่มาก แต่ก็มีส่วนผิดหรือส่วนที่มองข้ามไปเสียอยู่มากเหมือนกัน คือมองข้ามในส่วนที่ว่าธรรมะ ไม่ได้เกี่ยวเนื่องอยู่กับเวลา และไม่ได้เนื่องอยู่ที่บุคคลไปเสียทั้งหมด. หมายความว่า *ถ้าเขามีต้นทุนที่เพียงพอ เขาก็สามารถเข้าถึงธรรมะได้ ด้วยเหตุเพียงสักว่าได้ฟังคำพูดบางประโยคของหญิงทาส ที่ตักน้ำอยู่ตามบ่อน้ำสาธารณะ ดังที่พระพุทธองค์ก็ได้ทรงยืนยันความจริงข้อนี้.*

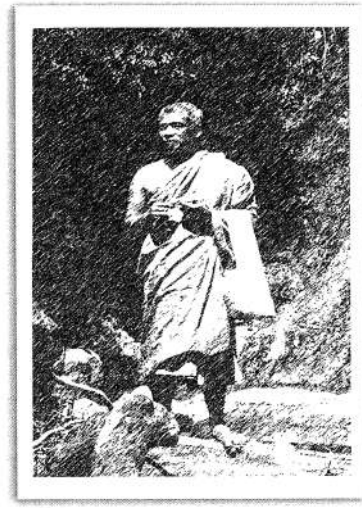
สำหรับข้อที่ว่า **มีต้นทุนมาแล้วอย่างเพียงพอ** นั้น หมายความว่า เขามีความเจนจัดในด้านวิญญาณหรือจิตใจ (Spiritual Experience) มาแล้วอย่างเพียงพอ คือเขาได้อ่านชีวิตนี้มามากแล้วก่อนหน้านั้น ถึง*ขั้นที่มองเห็นความน่าเบื่อหน่ายของความตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส* ต้องทนทรมานอยู่อย่างซ้ำๆ ซากๆ รู้สึกอึดอัดในฐานะแห่งบุคคลผู้ถูกบีบคั้นและไร้อิสรภาพ; มองเห็นชัดอยู่ว่าตนยังปฏิบัติผิดต่อสิ่งทั้งปวงอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงเอาชนะมันไม่ได้ เขารู้จักสิ่งต่างๆ มากมาย ยังเหลืออยู่เพียงจุดเดียวที่เขายังคว้าไม่พบ ซึ่งถ้าคว้าพบเมื่อใด ความพ้นทุกข์สิ้นเชิงก็จะมีได้โดยง่ายและทันทีเหมือนเราคว้าพบสวิตซ์ไฟในที่มืดฉันใดก็ฉันนั้น. ต้นทุนดังที่กล่าวนี้ไม่มีหรือไม่ค่อยจะมีแก่บุคคลแห่งยุคที่มัวสาละวนอยู่

แต่ความเจริญก้าวหน้าในทางวัตถุ ซึ่งก้าวหน้าได้ไม่มีสิ้นสุด. คนเหล่านี้ถูกเสน่ห์ของวัตถุยึดจับเอาไว้ และลากพาตัวไปไม่มีที่สิ้นสุดเช่นเดียวกัน จึงไม่ประสีประสาต่อความจริงแท้ของธรรมชาติ และโดยเฉพาะในด้านจิตใจว่ามันมีอยู่อย่างไร เพราะฉะนั้น แม้ว่าเขาจะเป็นคนเฉลียวฉลาด และมีการศึกษาแห่งยุคปัจจุบันมามากแล้วสักเพียงใด ก็ยังไม่เป็นที่แน่นอนว่าเขาเป็นผู้มีต้นทุนอย่างเพียงพอ ในการที่จะเข้าถึงธรรมะตามแบบหรือวิธีแห่งยุคพระพุทธเจ้าได้. ผู้แย้งหรือผู้ค้านควรจะลองทำตัวให้เป็นผู้มีต้นทุนชนิดที่กล่าวนี้เสียก่อน แล้วจึงค่อยมาแย้ง เห็นว่าจะเหมาะดี และในที่สุดปัญหาต่างๆ ก็จะหมดไป ธรรมะก็จะเป็นของไม่จำกัดกาล คืออาจจะปรากฏได้ทุกเวลาที่ผู้ปฏิบัติธรรมะโดยสมควรแก่ธรรมะนั้นโดยแน่นอน.

พระพุทธเจ้าที่แท้จริง *ย่อมปรากฏหลังจากที่ธรรมะปรากฏแล้วเสมอไป* ฉะนั้นในกรณีเช่นนี้ เรายังไม่ต้องพูดถึงพระพุทธเจ้าก่อนก็ได้. ขอแต่ให้เราทำอย่างพินิจพิจารณาอย่างแยบคายที่สุดในการมองดูตัวเอง; มองชีวิต มองดูสภาวะอันแท้จริงของชีวิต ให้รู้อยู่เห็นอยู่ตามที่เป็นจริงเรื่อยๆ ไปก็พอแล้วเขาก็พร้อมที่จะบรรลุถึงธรรมะด้วย **เครื่องกระตุ้นเพียงสักว่า** *ได้ยินคำพูดบางประโยคของหญิงทาสที่คุยกันเล่นอยู่ตามบ่อน้ำสาธารณะ* ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น. หรือยิ่งกว่านั้นก็ด้วยการได้เห็น หรือได้ยิน รูปหรือเสียงของมด หรือแมลง นก หรือต้นไม้หรือลมพัด เป็นต้น แล้วบรรลุธรรมะถึงที่สุดได้ตามวิธีง่ายๆ และเฉพาะตนของพวกปัจเจกพุทธะ, ถ้าใครปฏิบัติอยู่ดังนี้

ปัญหาเรื่องใครเป็นช่าวต่างประเทศ หรือใครเป็นคนไทย ก็จะหมดไปทันที. ไม่มีใครเป็นช่าวต่างประเทศ หรือเป็นคนไทย ในการที่จะเข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนา; และยังไม่มีปัญหาว่าใครเป็นคนเรียนมากเรียนน้อย ฉลาดมากฉลาดน้อย คิดเก่งคิดไม่เก่ง ดังนี้เป็นต้นอีกด้วย, ทั้งหมดนี้คือวิธีที่จะขจัดปัญหาอันยุ่งยากและมากมายเนื่องด้วยปริยัติ หรือตำรับตำราต่างๆ ของพุทธศาสนา ทำให้พ้นจากอุปสรรคอันจะเกิดมาจากปริยัตินั้นได้ทุกประการ.

๓

พุทธศาสนาเหมาะกับทุกชีวิตในโลก

๗ สิงหาคม ๒๕๐๔

พุทธศาสนาไม่ได้มีหลักว่า ผู้ปฏิบัติจะต้องไปทรมานตนอยู่ในป่า ; ถ้าที่ใดมีการพิจารณาโลกได้ ที่นั้นก็มีการศึกษาและปฏิบัติได้ และว่า พุทธศาสนาไม่ได้สอนให้คนกลัว หรือหลบหลีกสิ่งต่างๆ ในโลก พร้อมกับที่ไม่ได้สอนให้มัวเมาในสิ่งเหล่านั้น แต่สอนให้รู้จักวิธีที่จะทำตัวให้มีอำนาจอยู่เหนือสิ่งเหล่านั้น ;

พุทธศาสนา
เหมาะกับทุกชีวิตในโลก

ยังมีสิ่งที่ควรจะกล่าวถึงเสียเลยในที่นี้ สิ่งนั้นคือ **ความเข้าใจผิด ซึ่งมีอยู่ทั้งแก่ชาวต่างประเทศ และชาวไทยเรา** เป็นมูลเหตุอันสำคัญในเบื้องต้นที่ทำให้เข้าใจศาสนาผิดทาง จนถึงกับไม่สนใจในพุทธศาสนา หรือสนใจก็สนใจอย่างเสียไม่ได้. หรือสนใจเพื่อจะหาประโยชน์อย่างโลกๆ จากพุทธศาสนา เช่น หาเกียรติยศชื่อเสียง เป็นต้น.

ความเข้าใจผิดอันร้ายแรงข้อที่กล่าวนั้นก็คือ *ความเข้าใจที่ว่าพุทธศาสนามีไว้สำหรับคนที่เบื่อโลก*แล้ว หรือเหมาะแก่บุคคลที่จะละจากสังคม ไปอยู่ตามป่าตามเขา ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับโลก หรือถ้ากล่าวอย่างตรงๆ ก็กล่าวว่า จะต้องเป็นคนที่ไม่บริโภคผลอะไรอย่างโลกๆ อีกสืบไป. ความเข้าใจเช่นนี้มีผลทำให้เกิดเป็นความกลัวขึ้น ๒ อย่างคือ กลัวว่าจะต้องสลัดสิ่งสวยงามเอร็ดอร่อย สนุกสนานในโลกไปโดยสิ้นเชิง นี้อย่างหนึ่ง; อีกอย่างหนึ่ง ก็คือกลัวความยากลำบาก

เนื่องจากการที่จะต้องไปอยู่ในป่าอย่างฤษีมุนีนั่นเอง. ส่วนคนที่กล้าและไม่กลัวนั้นก็กลับมีความยึดถือบางอย่างมากขึ้นไปอีก คือยึดถือป่าหรือการอยู่อย่างผู้อยู่ป่า ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับผู้จะศึกษา หรือปฏิบัติธรรม; จะมีความสำเร็จก็ต่อเมื่อออกไปทำกันในป่าเท่านั้น. ความกลัวที่กล่าวแล้วก็ดี ความสำคัญผิดข้อนี้ก็ดี ล้วนแต่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อความเข้าใจอันถูกต้อง ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั้งนั้น.

ความจริงมีอยู่ว่า ไม่ว่าคนไทย หรือชาวต่างประเทศ โดยปกติย่อมติดอยู่ในรสของกามคุณในบ้านเรือน หรือการเป็นอยู่อย่างโลกๆ พอได้ยินว่าจะต้องสละสิ่งเหล่านี้ไป ก็รู้สึกมีอาการเหมือนกับจะพลัดตกลงไปในเหวที่ลึกและมืด เขามีทั้งความเสียดายและความกลัวเต็มแน่นอยู่ในใจ จึงไม่สามารถที่จะจับฉวยเอาความหมายอันลึกซึ้ง ของพระพุทธศาสนาได้ มีการต่อต้านอยู่ในจิตใจ หรือมีความรู้สึกหลีกเลี่ยง ลำเอียงอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เป็นปกติ จนถือเอาความหมายของพุทธศาสนา ไปอย่างผิดๆ จนได้อยู่นั่นเอง. บางคนก็เป็นครูบาอาจารย์สอนพุทธศาสนา หรือถึงกับเป็นศาสตราจารย์สอนพุทธศาสนา ประจำสถาบันใหญ่ๆ เมื่อตนมีความเข้าใจผิดอย่างนั้น ก็พาผู้อื่นผิดตามกันไปเป็นแถวอย่างมากมาย ทำให้พุทธศาสนาถูกตู่และไม่เป็นโชคดีแก่บุคคลเหล่านั้น ในข้อที่เข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนาไม่ได้ จึงมีแต่เพียงการสอนและการเรียนเพื่อประโยชน์แก่อาชีพ หรือเพื่อผลทางวัตถุไป. เมื่อเป็นอย่างนี้จะสอนหรือจะเรียนกันสักเท่าไรๆ ก็ไม่มีทางที่

จะเข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนาได้; *พุทธศาสนาจึงไม่มีประโยชน์แก่บุคคลผู้ครองเรือนได้เต็มความหมาย หรือตามที่พุทธศาสนาอันแท้จริงจะมีให้.*

แม้ในหมู่พุทธบริษัทชาวไทยเรานี่เองก็ยังเป็นกันอย่างนี้. บางคนเป็นมากเกินไป จนถึงกับเหมา หรือเดาเอาเองว่าบุคคลใด หรือสำนักไหนมีการสั่งสอนพุทธศาสนาอย่างถูกต้องแล้ว ที่นั่นก็จะมีแต่การชักชวนให้ทิ้งเหย้าเรือน บุตร ภรรยา สามี เป็นต้น ออกไปอยู่ป่าโดยท่าเดียว. นอกจากเขาเองไม่อยากจะเกี่ยวข้องกับสำนักนั้นแล้ว ยังเกียดกันลูกหลานไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เพราะเกรงว่าจะถูกชักจูงหรือเกลี้ยกล่อมให้ไปหลงใหลอยู่ในป่านั่นเอง.ที่ว่าบางคนเป็นเอามากเกินไปนั้นหมายถึงการที่เขาผู้นั้นก็ยังไม่เคยไปที่สำนักที่กล่าวนั้นสักทีและสำนักนั้นก็ยังไม่เคยชักจูงเกลี้ยกล่อมใครในเรื่องการออกอยู่ป่าแม้แต่คนเดียว. เขาอยู่ถึงเมืองไกล แต่พูดเช่นนั้นได้ *ก็เพราะเดาเอาตามความเข้าใจของเขา หรือตามที่บรรพบุรุษของเขาส่วนมากก็เข้าใจอย่างนั้น* พูดกันอยู่อย่างนั้นจนติดปากแล้วมาเข้าหูเขา แล้วก็พูดสืบต่อกันมาไม่มีที่สิ้นสุด.

ยังมีบางคนพูดว่า “จงดูเถิดลูกหลานของฉัน ล้วนแต่น่ารักน่าเอ็นดูไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วอ้ายคนบ้าคนเวรเหล่านั้น จะมาชักชวนให้ฉันทิ้งเด็กๆ เหล่านี้ไปบวชได้อย่างไรกัน” แม้ในเรื่องหลังนี้ ก็มีลักษณะอย่างเดียวกันกับเรื่องก่อน คือเขายังไม่เคยได้รับคำชักชวนให้ทิ้งลูกทิ้งหลานไปบวชเลย

เขายังไม่เคยพบปะกับผู้ที่เขาพูดว่าจะชักชวนให้ทิ้งลูกทิ้งหลานไปบวชเลย เขายังไม่เคยพบปะกับผู้ที่เขาพูดว่าจะชักชวนเขาให้ออกบวช เขาไม่ได้เคยฟังด้วยหูของเขาเอง หรืออ่านข้อเขียนใดๆ ของบุคคลนั้นที่เขียนว่าอย่างนั้น. เพียงแต่เขานึกกลัวเอาเองมากเกินไป และเชื่อเอาเองว่า มันต้องเป็นอย่างนั้น แล้วเขาก็ด่าประเพณีไว้ล่วงหน้า ด้วยการพูดว่าอย่างนั้นไปเสียเลย.

เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง, และนำมากล่าวไว้ในที่นี้ เพื่อเป็นเครื่องเปรียบเทียบให้เห็นว่า แม้ในประเทศไทยเรา ซึ่งได้รับการยกย่องว่า เป็นประเทศพุทธบริษัทชั้นนำ ก็ยังมีความเข้าใจผิดกันอยู่มากถึงเพียงนี้. พุทธศาสนาถูกตู่หรือผู้เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาถูกตู่อย่างเปล่าๆ ปลี้ๆ ไม่มีความจริง ก็เพราะความกลัวของคนชนิดนี้. การที่พุทธศาสนาไม่เข้าถึงและไม่มีประโยชน์แก่บุคคลดังกล่าวแล้วนั้นได้ ก็ไม่ใช่ความผิดของพุทธศาสนา แต่มันเป็นเพราะสัตว์โลกประเภทนั้นติดอยู่ในบ่วงของกามคุณ หรือของความรู้สึกอย่างโลกมากเกินไปอย่างไม่ลืมหูลืมตา พอได้ยินเรื่องการเสียสละโลก ก็มีอาการชนิดที่เรียกว่า “ฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด” และมีอาการตื่นตูม ดังที่เรียกกันว่า “เจ๊กตื่นไฟ” อันนี้เองที่ทำให้เขาเหล่านั้น กลายเป็นชาวต่างประเทศต่อพุทธศาสนายิ่งขึ้น และอยู่ในลักษณะที่น่าสมเพช อย่างที่เรียกกันว่า “ใกล้เกลือกินด่าง” หรืออะไรๆ ทำนองนั้น เพราะว่าเขาถือพุทธศาสนามาหลายชั่วบรรพบุรุษแล้ว เขาอ่านหนังสือทางพุทธศาสนาไม่รู้ว่ากี่

หอบกี่ตู้แล้ว และบางคนก็เป็นครูบาอาจารย์ที่กำลังสอนพุทธศาสนาอยู่ทุกวันๆ ด้วย.

สำหรับบุคคลที่มี**ความกลัวต่อความยากลำบาก เกี่ยวกับการอยู่ป่าหรือการอยู่ง่ายๆ ตามแบบของนักบวช** นั้น ก็มีอาการคล้ายๆ กัน คือมีอาการชนิดที่เรียกได้ว่า "เหมือนกาตาแววเห็นธนู" คือพอสักว่าเหลือบเห็นเท่านั้นก็กลัว จัดเป็นความกลัวอย่างตื่นตูม เพราะเดาเอาเองอีกเหมือนกัน และเป็นการตู่พุทธศาสนาอย่างเดียวกัน ในข้อที่ว่าอะไรๆ ก็ต้องออกไปอยู่ป่าซึ่งพุทธศาสนาไม่ได้มีหลักตายตัวเช่นนั้น. การที่มีคำกล่าวถึงภิกษุอยู่ในป่า, การสรรเสริญประโยชน์ของป่า, หรือแนะให้ไปทำกัมมัฏฐานตามป่านั้น มิได้หมายความว่าจะต้องไปทนทรมานอยู่ในป่าอย่างเดียว มีความหมายแต่เพียงว่าป่าเป็นโอกาสว่างจากการรบกวน ย่อมอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการกระทำทางจิต. ถ้าใครสามารถหาสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ป่า แต่อำนวยประโยชน์อย่างเดียวกันให้ได้แล้ว ก็ใช้ได้.

แม้ภิกษุในพุทธศาสนานั้นเล่า ก็เป็นนักบวชประเภทสันยาสี ไม่ใช่ประเภทวนปรัสถ์; กล่าวคือเป็นนักบวชประเภทที่ท่องเที่ยวไปมา และเกี่ยวข้องกันอยู่กับหมู่ชนชาวโลก มิใช่อยู่ป่าชนิดที่ไม่พบใครเลยจนตลอดชีวิต หรือแม้แต่ระยะยาวเกินไป เพราะมีหน้าที่จะต้องช่วยเหลือชาวโลก ในลักษณะที่ควรช่วยทุกวิธี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ ช่วยให้ชาวโลกอยู่ในโลกได้โดยไม่ต้องเป็นทุกข์; หรือถ้าจะพูดโดยสำนวน

อุปมาก็กล่าวได้ว่า **"ให้รู้จักกินปลาโดยไม่ถูกก้าง"** คือจะกินปลาชนิดไหนหรืออย่างไร ก็ล้วนแต่จะไม่ให้ได้รับอันตรายเพราะก้าง. *โลกนี้เปรียบเหมือนปลาที่มีก้าง ที่มีอันตรายมากน้อยนานาชนิดรวมกัน* **พุทธศาสนามีประโยชน์แก่โลกโดยตรง ก็ตรงที่ช่วยให้ชาวโลกอยู่ในโลกได้ โดยไม่ถูกก้างปลาชนิดใดชนิดหนึ่ง** ดังกล่าวแล้ว.

ภิกษุสงฆ์ทั้งหมดมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่กับโลกตลอดเวลา เพื่อช่วยเหลือโลกหรือศึกษาโลกพร้อมกันไปในตัว จนกระทั่งรู้แจ้งโลก ซึ่งเรียกกันว่า "โลกวิทู" จนสามารถขจัดความทุกข์ในโลกออกไปได้และต้องการให้ทุกคนเป็นอย่างนั้น **ไม่ใช่ให้หนีโลกหรือพ่ายแพ้แก่โลก แต่ให้มีชีวิตอยู่ในโลกอย่างมีชัยชนะอยู่ตลอดเวลา** ฉะนั้นการที่ใครๆ จะมากล่าวว่าถ้าจะมาศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาแล้ว จะต้องทิ้งบ้านเรือนเปิดหนีเข้าป่าไป ดังนี้นั้น *เป็นการกล่าวตู่พุทธศาสนาด้วยคำเท็จอย่างยิ่ง* และเป็นสิ่งที่น่าขบขันพร้อมกันไปในตัว.

รวมความว่า พุทธศาสนาไม่ได้มีหลักว่า ผู้ปฏิบัติจะต้องไปทรมานตนอยู่ในป่า; ถ้าที่ใดมีการพิจารณาโลกได้ ที่นั้นก็มีการศึกษาและปฏิบัติได้และว่าพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้คนกลัวหรือหลบหลีกสิ่งต่างๆ ในโลก พร้อมกับที่ไม่ได้สอนให้มัวเมาในสิ่งเหล่านั้น แต่สอนให้รู้จักวิธีที่จะทำตัวให้มีอำนาจอยู่เหนือสิ่งเหล่านั้น; ฉะนั้นเป็นอันกล่าวได้ว่า จะเป็นใครก็ตาม จะอยู่

ที่ส่วนไหนของโลกก็ตาม จะมีชีวิตอยู่ในระบบไหน หรือในสถานะสูงต่ำอย่างไรก็ตาม *ล้วนแต่มีความเหมาะสม ที่จะรับเอาพุทธศาสนาไป ในฐานะเป็นวิชาที่จะใช้สำหรับอยู่ในโลก โดยไม่ถูกก้างของโลกดังที่กล่าวแล้ว.*

แต่บัดนี้เป็นที่น่าเสียดายที่ว่า ผู้สนใจในพุทธศาสนาทั้งหลายไม่ได้มองเห็นกันในแง่นี้หรือไม่ได้พยายามมองกันในแง่นี้ แต่กลับไปมองกันในฐานะที่เป็นศาสตร์ หรือเป็นปรัชญา หรือเป็นวิชาความรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง ในบรรดาวิชาความรู้ที่มีอยู่ในโลก แล้วก็ศึกษาเพื่อจะเปรียบเทียบกันเท่านั้น เพราะเกิดมีความนิยมในความรู้แปลกๆ ใหม่ๆ และกว้างๆ ของชนพวกอื่นเหล่าอื่น แล้วก็พอใจ และที่เป็นไปโดยมากนั้น ก็เพื่อนำไปใช้สนับสนุนความคิดของตนเอง ดังที่นักปรัชญาชาวยุโรป แห่งคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ชอบกระทำกันอยู่. ตัวอย่างเช่น ถ้ามีหลักอะไรๆ ในลัทธิศาสนาใด สนับสนุนความคิดเห็นของตัวก็พยายามที่จะใช้หลักอันนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ตัว ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ไม่โดยเปิดเผยก็โดยเร้นลับ ไม่โดยสิ้นเชิง ก็โดยเอกเทศ. ยังดีอยู่ก็แต่ที่ว่า คนเหล่านั้นยังไม่ได้เข้าถึงความหมายอันแท้จริง หรือพุทธศาสนาตัวแท้อย่างสิ้นเชิง มิฉะนั้นแล้วพุทธศาสนาก็จะมีอาการที่เรียกได้ว่า ถูกเขาปล้นเอาไปซึ่งๆ หน้าโดยไม่มีอะไรเหลือเป็นแน่นอน. ดีอยู่ก็แต่ที่ว่าหลักธรรมะเรื่องอนัตตา หรือเรื่องสุญญตานั้น ลึกเกินไปกว่าพวกที่ไม่กล้าสละโลกเหล่านี้จะเข้าใจ และจับฉวยเอาไปได้ทั้งหมด พุทธศาสนาจึงยังคงมีความเป็นพุทธศาสนาอยู่ตามเดิม

ตกเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องทำการเผยแพร่ และสั่งสอนกันสืบไป รวมทั้งการแก้ไขส่วนที่เขานำไปสอนกันอย่างผิดๆ เพราะการเดาเอาเองด้วยสติปัญญาอันตื้นของเขาเกินกว่าที่เขาจะหยั่งถึงความลึกยิ่งกว่ามหาสมุทรของหลักธรรมะประเภทนี้ได้ทั้งๆ ที่โดยที่แท้แล้วก็เป็นเรื่องของธรรมชาตินั่นเอง หากแต่ว่าเป็นธรรมชาติฝ่ายนามธรรม คือทางจิตหรือทางวิญญาณเท่านั้น มันจึงเป็นของแปลกหรือของใหม่ ราวกับว่าเป็นของต่างประเทศอยู่ร่ำไป.

ขอให้เราทั้งหลาย มองเห็นข้อเท็จจริงอันนี้กันเสียก่อน จึงจะสามารถขจัด *อุปสรรคต่างๆ ที่ขัดขวางอยู่ในปัจจุบันนี้* ต่อการที่ชาวโลก ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศจะเข้าถึงตัวแท้ของพุทธศาสนาได้. เท่าที่กล่าวมานี้ นับว่าเป็นการสมควรแล้ว ที่เราจะทำความเข้าใจกันว่า พุทธศาสนาตัวแท้นั้นเป็นอย่างไร และมีทางลัดตรงที่จะเข้าถึงได้โดยวิธีใดกันต่อไปโดยละเอียด.

๔.

การมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องเป็นทุกข์

๘ สิงหาคม ๒๕๐๔

พุทธศาสนามุ่งหมายที่จะขจัดความทุกข์ให้หมดไปจากคนที่นี่และเดี๋ยวนี้ หาใช่มุ่งหมายจะพาคนไปเมืองนิพพาน อันยังไม่รู้อยู่ที่ไหน และจะถึงได้หลังจากตายแล้ว หรือในชาติต่อๆ ไป ไม่รู้ว่าอีกกี่ชาติ กี่สิบชาติ กี่ร้อยชาติ ดังนี้ เป็นต้นไม่.

ตัวกู-ของกู ฉบับสมบูรณ์

สำหรับสิ่งที่เรียกว่ากามและภพ เมื่อเรารู้จักมันดีแล้วเราจะเห็นได้เองว่า กามเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือว่า “ของกู” ยิ่งกว่าที่จะเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือว่า “ตัวกู”; ส่วนภพนั้นก็ตรงกันข้าม คือเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือว่า “ตัวกู” ยิ่งกว่าที่จะยึดถือว่า “ของกู” แต่เราต้องไม่ลืมหลักที่มีอยู่ว่า ถ้ามีความรู้สึกว่า “ของกู” ก็ต้องมีความรู้สึกว่า “ตัวกู” ซ่อนลึกอยู่ในนั้นด้วย เป็นสิ่งที่แน่นอนเปลี่ยนแปลงไม่ได้.

พุทธทาส อินฺทปญฺโ

สุขภาพใจ
SukkhapabjaiPUB

AA00382 ศาสนาและปรัชญา
9 786161 407742 235.-

ทดลองอ่าน www.booktime.co.th @booktime